

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Till:
Stockholms stadsbyggnadskontor
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

YTTRANDE
2022-11-07

Angående Djurgården 1:38 m fl, Beckholmen, dnr 2012-03013

Planens syfte och huvuddrag

Detaljplanens huvudsyfte är enligt underlaget att skydda Beckholmens kulturvärden, genom att medge ny bebyggelse så att den kulturhistoriskt värdefulla varvsverksamhetens utveckling kan säkerställas. En ny byggrätt för en verkstadshall föreslås på västra Beckholmen. På öns östra sida medges ett flertal mindre byggnader för varvsverksamhet samt verksamhet med maritim anknytning. Detaljplanen medger även en utvidgning av Gustav V:s docka samt utfyllnader av Beckholmen. Vidare reglerar planen kaj- och brygganläggningar i vattenområdet. I anslutning till Beckholmens nordöstra sida etableras en småbåtshamn, där också en hotellbåt medges. De befintliga bostäderna på öns norra del bekräftas i detaljplanen.

Lagrum

Statligt byggnadsminne

Beckholmen är till sin helhet statligt byggnadsminne enligt förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen. Skyddsbestämmelserna som följer med byggnadsminnet lyder:

1. Byggnadsminnet med mark och vegetation ska vårdas och underhållas på ett sådant sätt att dess kulturhistoriska värde, utseende och karaktär bevaras. Vård och underhåll ska utföras med material och metoder som är anpassade till markens och vegetationens egenart.
2. Byggnadsminnet får inte ytterligare bebyggas.
3. Byggnaderna och dockorna ska vårdas och underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten ska utföras med material och metoder som är anpassade till byggnadernas och dockornas egenart på ett sådant sätt att de kulturhistoriska värdena bevaras.
4. Byggnaderna får inte helt eller delvis rivas, inte heller byggas till, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
5. Dockorna får inte helt eller delvis rivas, igenfyllas eller på annat sätt förändras.
6. Övriga byggnader öster om GV-dockan får inte exteriört ändras till sin karaktär.

Riksintresse för kulturmiljövården

Beckholmen ingår riksintresset för kulturmiljövården, Stockholms innerstad med Djurgården [AB 115], uttryckt i *Alla tiders Stockholm*, 2019: "Industriell verksamhet knuten till sjöfart och handel har kontinuerligt bedrivits på Beckholmen sedan 1600-talet. Holmen representerar en viktig del i sjöfartsstaden Stockholms historia och är en märkesanläggning i stadens inlopp (...)." För riksintresseområden gäller att de ska skyddas mot åtgärder som kan innebära påtaglig skada på kulturmiljön (Miljöbalken 3 kap 6 §).

Riksintresset Nationalstadsparken

Beckholmen ingår i Kungliga Nationalstadsparken och omfattas därmed av Miljöbalkens 4 kap. 7 § som stadgar: "I en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till

stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.”

Samfundet S:t Erik synpunkter

Samfundet har förståelse för att Beckholmens varvsverksamhet anser sig behöva utvecklas men menar, liksom uttrycks i planunderlaget, att detta i så fall måste ske med minimal påverkan på stadsbild och kulturmiljö, vilket inte är premisserna i föreliggande planförslag.

- Verkstadshallen på västra Beckholmen har i planunderlaget en gigantisk volym och en gestaltning som helt saknar referenser till både landskapsrum och den befintliga kulturhistoriska bebyggelsen. Volymen relaterar överhuvudtaget inte till öns topografiska skala, och skymmer den karakteristiska silhuetten av Beckholmens naturgivna landform med den högt och centralt placerade Stenvillan. Verkstadshallen introducerar alltså både en främmande och förvanskande skala och arkitektur, vilket förstärks av det olyckliga valet av gult tegel som fasadmateriäl. Eventuella komplementbyggnader bör vara avfärgade i faluröd slamfärg, som bättre motsvarar planerunderlagets ambition att upprätthålla den ursprungliga varvs- och brukskaraktären.
- På öns östra sida medges ett flertal mindre byggnader för varvsverksamhet samt verksamhet med maritim anknytning. Skalan är här anpassad men det föreligger risk att läsbarheten av den maritima varvs- och verksamhetsmiljön försvåras, då föreslagen bebyggelse snarare relaterar till skärgårdens fiskelägen och småbåtshamnar än till en ”levande varvsverksamhet”, vilket skulle påverka både kärnvärdet och kontinuitetsvärdet negativt.
- Vidare reglerar planen kaj- och brygganläggningar i vattenområdet. Samfundet S:t Erik är mycket kritiskt till hur vattenrummen minskas, och även till att de privatiseras och annekteras av fritidsbåtar längs långa bryggor, såsom i förslagets nordöstra del där en småbåtshamn anläggs och en hotellbåt medges.
- Planunderlaget föreslår att de massor som frigörs när Gustav V:s docka utvidgas ska användas till utfyllnader. På Beckholmens västra sida omfattar utfyllnaden cirka 1300 kvm, på den nordöstra sidan, vid den föreslagna småbåtshamnen, är utfyllnaden cirka 500 kvm, och på öns södra sida cirka 750 kvm respektive cirka 675 kvm. Samfundet S:t Erik emotsätter sig all utfyllnad av vattenrummen i Stockholm.
- Planförslaget bekräftar befintliga bostäder på öns norra del. Detta torde enligt Samfundet S:t Eriks förmenande vara möjligt utan en massiv utbyggnad. Dockmästarbostaden, den så kallade Stenvillan, ges i förslaget jämte bostadsanvändning även centrum användning för publikt ändamål. Syftet är att på sikt möjliggöra en utveckling som stärker Beckholmen som besöksmål. Den centralt belägna kullen kring Stenvillan utformas till en park med ett gångstråk med motivet att stärka Beckholmens rekreativa betydelse och säkra allmänhetens tillträde till ön. Samfundet S:t Erik känner en viss oro för att karaktären av bruksmiljö drivs mot ”finpark”, vilket strider mot Beckholmens kärnvärden.
- Enligt planunderlaget kräver Beckholmens exponerade läge att förändringar ska ske med hänsyn till stadsbild och kulturvärden i syfte att minimera negativ påverkan på stadsbild och kulturmiljö, såväl på avstånd som på nära håll. Samfundet S:t Erik menar att planförslaget långt ifrån lever upp till den föresatsen. Det framgår med all tydlighet av siktlinjeanalysen i underlagets *Kulturmiljöutredning & Konsekvensanalys*, att i synnerhet den föreslagna verkstadshallen har en omfattande inverkan på centrala vyer och siktlinjer. Samfundet finner det problematiskt att planförslaget tillåter en så stor och okänslig volym.

Samfundet S:t Erik avvisar planförslaget för Beckholmen i sin helhet. Den föreslagna storskaliga byggnadsvolymen på Beckholmens västra sida påverkar det statliga byggnadsminnet negativt. Kontinuitetsvärdet i en fortsatt varvsverksamhet uppväger inte den förändring av Beckholmens karaktär som en storskalig, skalförskjutande byggnad skulle medföra. Vyerna över Beckholmens karakteristiska silhuett med sin specifika landform krönt av stenvillan, skulle med den föreslagna bebyggelsen blockeras från ett flertal utsiktspunkter i centrala innerstaden, och påtagligt skada riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården.

Samfundet S:t Erik ser fram mot att en alternativ, småskalig varvsverksamhet anpassad till Beckholmens landskapsbild och skala etableras.

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Lotta von Liewen Wistrand
Adjungerad ledamot